

Şimdiki Müze binası, Lise bahçesinin bir köşesinde üç pavyondan ibaret olup İstanbul Müzesine bir şube olmak üzere 1322 senesinde teessüs etmiştir. Binaen aleyh diğer Vilâyet Müzelerinin en yaşlısı ad olunabilen bu Müze, muhteviyata itibariyle oldukça mütenevvi ve zengindir. Asarı türabiye ve züccaciye ile küçük bir Asuri kolleksiyonu, İstanbul Müzeleri tarafından ihta olunmuştur.

Birdenbire vücut bulan bu Müzenin 1908 senesinde İstanbul Müzeleri asarı heykeltıraşı katalogunu vücade getiren Fransalı Mr. Mendel tarafından musavver Fransızca bir ilmî katalogu tertip olunmuş ve İstanbul Müzesi tarafından negrolunmuştur.

Teessüs tarihçesinden muhteseran arz olunan Bursa Müzesinin, tarihî mantaka icabatından olarak o derece muhteviyatı çoğalmıştır ki yeniden yeniye gelen eserler, Lise bahçesinin üçte birini kaplamış ve bu hal, azçok, Lise talebesinin bahçede gezinmelerini bile selbedecek bir şekil almıştır. Bu münasebetle Bursa Müzesi için münasip bir bina aramak farzolmuştur.

Malûm Devletleridir ki İstanbul Müzeleri altmış senelik bir ömüre ve beynelmilel bir şöhrete malik hakiki bir ilim müessesesidir. Diğer taraftan İzmir, Konya ve Bursa Müzeleri de mahalli kadim medeniyetlerin asar ve metrukâtına ait bir mecma' olmak itibarıyla Vekâleti Celilelerince mazharı takviyet olmağa lâyık birer müessesedirler. Konya Müzesi nasıl bir Selçuki asarının, İzmir Müzesi de Grek, Romen, Bizantin ve Lidya akvamına ait asarın mecmaı olursa Bursa Müzesi de eski Osmanlı eserleriyle zenginleştirilebilir.

Yeni Müze binası ittihaz edilecek Yeşil Medrese:

Yeni Müze ittihaz edilmek üzere intihap olunan Yeşil Medrese şehrin merkezi bir semtindedir, denilebilir. Ayizemanda Bursanın en meşhur ve kıymetli abidelerinden biri olan Yeşil cami ve Tür-

besinin yanında olması ve Müzenin tarihi bir binayı mimaride kurulması dolayısıyla metruk ve mühmel kalan bir abidenin de harabiden kurtarılmış olacağı nazarı dikkata alınırsa keyfiyeti intihaptaki isabet tezahür eder .

Medrese binası, iki cephesi sokak üstünde olmak üzere mura-bbaf bir saha kaplar . Beher dılı, 38 metro 30 santimdir . Darü-ttedris kısmı ana plandan hariçtir . " 12 X 13 " ebadında dört di-var üzerine yükseldilmiş geniş bir kubbesi vardır . Avlıda, orta-da mermerden müdewer bir havuz, etrafında önleri direkaltı mahal-lerini havi yirmi hücre mevcuttur . İkisinin kubbeleri çinilerle musannadır . Fekat maalesef bir zamanlar üzerine badanalar sürü-lmüştür . Duvarlarının kalınlığı 1:10 santimdir . Darüttedris, küçük asarın teşhirine hasrolunabilir . Direkaltı mahalleri kıs-men asarı İslâmiye ve orta yerde de heykel ve reliyefler teşhir olunabilir . Velhasıl bina, muhteşem bir eseri mimaridir .

Muradiye Medresesi:

Bursada Müze ittihaz edilecek bina hakkında iki cereyan mevcut olduğunu öğrendim . Vali Fatin Beyfendi ile temasında bir kere de Muradiye Medresesinin Müze ittihazına elvirişli olup olma-dığının tetkikiniiltimas etmişlerdir . Gerçi bina, tulen ve arzen onar metro Yeşilden küçük olmakla beraber ittisalinde müteferrik surette tarzı kadim üzere yapılmış ve içlerinden bazıları çiniler-le tezyin edilmiş Türbeler de mevcut ise de mevki, Bursanın kenar ve vesaiti nakliyeden mahrum bir semtindedir . Müzelerin merkezî bir noktasında bulunması lüzumuna binaen Yeşil Medresenin Müze ittihazındaki rüçhaniyet tezahür eder . Aynı zamanda şehrin muhte-lif semtlerini yekdiğerine vasleden ve Bursa'nın yegâne vesaiti nakliyesinden madut olan otobüslerin durak mahalidir .

Yeşil medresenin mesarifi tamiriyesine Evkafın da istiraki muktezidir .

Yeşil medresenin ber mucabi keşf tamiri için 16 binlira sar-fına ihtiyaç görülmektedir . Vekâleti celileleri, bu tamirin iki

Vali olan cemiyet, ilk idare hey'eti iğtimainı huzurumla yapmış ve bazı mukarrerat ittihaz etmiştir . Müze Müdür vekilinin cemiyetin vücut bulması hakkındaki devamlı mesaisini memnuniyetle arz ederim.

Bursadaki Abidatı milliye:

Bursadaki Abidatı milliye'nin kısmı azama fenni mimarî noktai nazarından pek zengin bir mevcudiyet arzederler . Yeşil cami, bir enmüzeci bedayi atlakına seza mühim bir eseri mimaridir. Mesdut Türbeler de adeta birer çini kolleksiyonudur . Bunların muhafızları olmadığından kıymettar çinileri her an sirkate maruzdur. Muradiyede adedi onu bulan bu kabil eserler, daha fazla nazarı dikkatı celbeder . Daima kapalı kalacak bu Türbelerin hüsnü muhafezaları zımnında seyyar bekçiler istihdamı ve ancak meftuna bedayi kimselerle ecnebi memleketlerden gelen züvarın bir duhuliyeye mukabilinde binaları gezmeleri kadim Türk eserideha ve fenni âlii mimarideki kudretlerinin birercanlı misallerini temaşaya fırsat verilmesi muvafık olacaktır . Şu taktirde Muradiye abidatının muhafezası için Müze Müdürünün emrinde alâmeti farikalı iki bekçi istihdamı ve bu bekçilerin maaşlarının ciheti Evkaftan itası münasiptir. Yeşil Türbenin muhafezası, Müzeye karip bir mevkiye olduğu için hademe kadrosu tevsi edilecek olan Müze idaresi tarafından deruhte olunabilir .

Bu hususta Bursa vilayetinin de mütalesasının istifsar buyurulması ve badehu icabının icrası re'yi devletlerine mütevekkıftır .

Her birerinin Muvazenei ummiyeden maaşlı birer Hafızı kütübü vardır . Yalnız Millî kütüphane muhafızının maaşı Muvazenei hususiyeden verilmektedir . Orhanla, Ulu kütüphaneleri ve bir de Millî kütüphane kari'lere açıkça isede diğerleri kapalıdır .

Orhan ve Ulu cami kütüphaneleri, tarzda döğelidir . Kai'ler buralarda sandalye ve masa gibi vesait yerine sedir üzerine oturup bağdaş kurarak kitaplarına okurlar . Asrî olmıyan bu tefriş kari'leri tazip eder bir şekildedir . Bu gayri asrî hal eski medrese hayatına andırır .

Haraççı oğlu kütüphanesi, bunamdaki caminin ittisalindedir . Kütüphaneye camiden girilir . Cami asker işgali altında olduğundan kariî hemen yok gibidir . Adedi iki bine yaklaşan kitaplarının cümlesi yazmadır .

Yedi sekiz kütüphanenin birleşmesiyle kitap adedi üçbini bulan Umumî kütüphane, evelce bulunduğu binanın yıkılmış olduğu cihetle kitapları çuvallar içinde olarak Orhan caminin müezzin mahfilinde hafız olunmaktadır .

Adedi 15000 kitabı biraz tecavuz eden Bursa kütüphanelerinin müteferrik surette ve dağınık bir şekilde bulunması hem masraflı ve hem de idaresi güç birer müessisedir . Bunların merkezî bir yerde toplanması nefsülemre muvafık görülmektedir . Kütüphanelerin Yeşil medresede yeni Müze binasında tevhide mütalea ve tetkikedilmiş isede buna imkân olmiyacağı anlaşılmıştır . Yalnız Orhan camii ki hem merkezî bir noktada olmak ve zaten yanı başında edayı salât için Ulu cami gibi bir mabet bulunmak dolayısıyla Orhan caminin umumî Bursa kütüphanesi ittihaz olunması en muvafık bir sureti haldir . Zaten Bursaca bu yolda bir cereyan da mevcut olduğunu öyrendim . Bursa gibi camileri mebzûl bir şehirde bir mabetin kütüphane ittihazında bir beis olmadığı kanaatındayım . Binaenaleyh teklifi acizane mazharı tasvip olursa bir kere de Bursa vilâyetinin mütalaası sorulması ve badehu icabının teemmül buyurulması menutu re'yi devletleridir .

Bursa ve havalisi esariatika koruma cemiyeti:

Bursada da İzmirdeki esariatika muhipleri cemiyetine müşabih *Bursa Cemiyet Teşvüs emmiştir Bursa gibi alidatı kesir*

seneye taksimiyle bu sene sekiz 8 bin lirasının itasını tensip buyurmaktadır . Evel emirde bu medresenin tamiri için mevzu paranın mühim bir kısmı, binanın idamei hayatına tealluk etmekte olu mesarifi Evkafın hiç olmazsa minasıfatan iştirak etmesi lazıngelir kanaatindeyim,ve bu sureti hal pek adilane olacaktır . Çünkü harabîye yüz tutmuş emvali vakfiyenin tamirleri ciheti evkafa evkafa ait olmak kadar tabii bir şey olamaz .

Bursa'ya muvasalatıman ferdası,Müze ittihaz edilecek Yeşil medresenin mesarifi tamiriyesine ilayeti hususiyeye 4000 bin lira itası suretile iştirak olunduğu vali bey tarafından beyan olunmuştur . 16 000 lira bedeli keşfin 4000 lirası vilayetçe temin olunduğuna göre mütebaki 12 000 bin liranın 6000 lirasının evkafça deruhte olunması zımında Bağvekâleti celileye müracaat buyurulması reyî devletlerine mütevekkiftir . Binaenaleyh zaten zaten vekâleti celilelerince itası mukarrer 8000 liranın yalnız 6000lirası tamirata hasredilerek 2000 lirasının da, esarı mevcudenin yeni binaya nakli, heykellere kaideler imali, küçük ve kıymettar eserlere camekânlar yaptırılması ve saire gibi vukuu zarurî olan masarife hasr ve tahsisi muvafık olacaktır . Şu suretle Vekâleti Celilece gelecek senei maliyeiçin ikinci bir 8000 lira sarfına hacet kalmıyacaktır .

Bursa Kütüphaneleri:

Bursa şehrinde elyevm beş Kütüphane mevcuttur . Kitaplarının mevcudu 5977 si Yazma ve 9285 si de matbu olmak üzere 15262 dir .

İsimleri şunlardır:

Millî kütüphane.

Umumî .

Ulu

Orhan

Haracı oğlu .

Millî kütüphane Türk ocagının bir odasına sığınmış bir halde olu digerleri de cami mahfillerinde ve pek müteferrik mahallerdedir.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIZM0300503